

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 767/2016-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 26. októbra 2016 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE], zastúpenej advokátom JUDr. Ing. Jozefom Lalinským, Národná 17, Žilina, vo veci namietaného porušenia jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 6 Co 71/2016 z 29. júna 2016 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 13. októbra 2016 doručená sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE] (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. Ing. Jozefom Lalinským, Národná 17, Žilina, ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej

len „ústava“), čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 6 Co 71/2016 z 29. júna 2016 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka sa návrhom na začatie konania voči [REDACTED] (ďalej len „odporca“) domáhala zaplatenia sumy 42 177,83 € s príslušenstvom. Odporca sa vzájomným návrhom domáhal voči sťažovateľke zaplatenia sumy 76 424,91 € s príslušenstvom.

Sťažovateľka v sťažnosti ďalej uvádza, že „[p]redmetné konanie skončilo tak, že môj návrh bol zamietnutý, vzájomný návrh odporcu bol zamietnutý, pričom nikto nemá návrh na náhradu trov konania (rozsudok Okresného súdu Partizánske zo dňa 27. 11. 2012, č. k. 3C 23/2012-245).

Proti uvedenému rozsudku som podala odvolanie, pričom Krajský súd v Trenčíne, rozsudkom zo dňa 30. 06. 2015, č. k. 6 Co 203/2013 rozhodol tak, že rozsudok Okresného súdu Partizánske vo výroku vo veci samej potvrdil a výrok rozsudku okresného súdu o trovách zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie, nakoľko považoval moje odvolanie v tejto časti za dôvodné.

Okresný súd Partizánske následne uznesením zo dňa 04. 12. 2015, č. k. 3 C 23/2012-299 rozhodol tak, že odporca nemá právo na náhradu trov konania, pričom mne priznal nárok na náhradu trov konania vo výške 2.802,94 EUR.

Odporca podal odvolanie a Krajský súd v Trenčíne, uznesením zo dňa 29. 06. 2016, č. k. 6Co 71/2016 rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.“

Sťažovateľka namieta, že „[n]apadnuté uznesenie o trovách konania je v rozpore so zásadou spravodlivej ochrany práv účastníkov súdneho konania“, a konštatuje, že „[n]apadnutým uznesením bolo porušené [jej] základné právo na spravodlivú súdnu ochranu podľa čl. 46 a nasl. Ústavy SR“.

Sťažovateľka považuje napadnuté uznesenie za nedostatočne odôvodnené a uvádza, že krajský súd „sa majetkovými pomermi mňa navrhovateľky absolútne nezaoberal. Nevzal do úvahy, že je potrebné preukázať, že aj ja som bola uznesením Okresného súdu Partizánske zo dňa 10.4.2013 oslobodená od súdneho poplatku za podanie odvolania vo výške 90 %, nakoľko aj na mojej strane sú dané dôvody na oslobodenie od súdnych poplatkov. Nebral do úvahy skutočnosti uvedené v uznesení o priznaní oslobodenia od súdneho poplatku v rozsahu 90% (ja som sa tiež starala o ťažko chorého člena rodiny) ako aj fakt, že ja som v súčasnej dobe na materskej dovolenke ako slobodná matka.“.

Na základe týchto skutočností sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„Základné právo [REDAKOVANÉ] na spravodlivú súdnu ochranu upravené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a v čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd Krajským súdom v Trenčíne postupom v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Co 71/2016 porušené bolo.

Ústavný súd SR zrušuje Uznesenie Krajského súdu v Trenčíne, č. k. 6 Co 71/2016 zo dňa 29. 06. 2016.

[REDAKOVANÉ] priznáva primerané finančné zadostučinenie vo výške 3.000,- € (slovom tritisíc eur), ktoré je Krajský súd v Trenčíne povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Krajský súd v Trenčíne je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia sťažovateľa vo výške 303,16 €.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu za zjavne neopodstatnenú sťažnosť možno považovať takú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mal preskúmať po jej prijatí na ďalšie konanie (napr. II. ÚS 70/00, IV. ÚS 66/02, I. ÚS 56/03, III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 218/07, III. ÚS 214/2010).

Sťažovateľka nesúhlasí s právnym názorom krajského súdu, že na strane odporcu boli dané okolnosti hodné osobitného zreteľa, tak ako ich upravoval § 150 Občianskeho súdneho poriadku v znení účinnom v čase rozhodovania krajského súdu (ďalej aj „OSP“).

Sťažovateľka sa prostredníctvom svojich námietok snaží dosiahnuť iné právne posúdenie nároku na náhradu trov konania. Kritériom na priznanie nároku na náhradu trov konania je miera úspechu vo veci, ktorá sa zisťuje u navrhovateľa (žalobcu) aj u odporcu (žalovaného) a závisí od vzťahu meritórneho rozhodnutia k žalobnému petitu.

Podľa § 142 OSP účastníkovi, ktorý mal vo veci plný úspech, súd prizná náhradu trov potrebných na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva proti účastníkovi, ktorý

vo veci úspech nemal. Ak mal účastník vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov pomerne rozdelí, prípadne vysloví, že žiadny z účastníkov nemá na náhradu trov právo. Aj keď mal účastník vo veci úspech len čiastočný, môže mu súd priznať plnú náhradu trov konania, ak mal neúspech v pomerne nepatrnej časti alebo ak rozhodnutie o výške plnenia záviselo od znaleckého posudku alebo od úvahy súdu; v takom prípade sa základná sadzba tarifnej odmeny advokáta vypočíta z výšky súdom priznaného plnenia.

Podľa § 150 OSP ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, nemusí súd výnimočne náhradu trov konania celkom alebo sčasti priznať. Súd prihliadne najmä na okolnosti, či účastník, ktorému sa priznáva náhrada trov konania, uviedol skutočnosti a dôkazy pri prvom úkone, ktorý mu patril; to neplatí, ak účastník konania nemohol tieto skutočnosti a dôkazy uplatniť. Ak sú trovy konania v drobných sporoch neprimerané voči pohľadávke, môže ich súd nepriznať alebo znížiť.

Krajský súd v tejto súvislosti v napadnutom uznesení uvádza, že „[a]plikácia ust. § 150 ods. 1 O. s. p. pri rozhodovaní o náhrade trov konania prichádza do úvahy v prípadoch, keď sú naplnené všetky predpoklady na priznanie náhrady trov konania, avšak súd dôjde k záveru, že sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, pre ktoré náhradu trov celkom alebo sčasti neprizná. Musí však ísť o celkom výnimočný prípad, ktorý musí byť v rozhodnutí aj náležite odôvodnený. Výnimočnosť môže spočívať tak v okolnostiach danej veci, ako aj v okolnostiach na strane účastníkov konania. Pri posudzovaní okolností hodných osobitného zreteľa treba prihliadať na osobné, majetkové, zárobkové a iné pomery všetkých účastníkov konania a tiež na okolnosti, ktoré viedli účastníkov k uplatneniu práva na súde a ich postoj v konaní. Nepriznanie náhrady trov konania musí zodpovedať zvláštnym okolnostiam konkrétneho prípadu a jedným z rozhodujúcich hľadísk je aj to, aby sa takéto rozhodnutie nejavilo ako neprimeraná tvrdosť voči účastníkovi a aby neodporovalo dobrým mravom.

Ustanovenie § 150 ods. 1 O. s. p. nie je možné považovať za predpis, ktorý by zakladal jeho voľnú možnosť aplikácie (v zmysle svojvôle), ale ide o ustanovenie, podľa ktorého je súd povinný skúmať, či v prejednávanej veci neexistujú zvláštne okolnosti hodné osobitného zreteľa, ku ktorým je potrebné pri stanovení povinnosti nahradiť trov konania

výnimočne prihliadnúť. Ustanovenie § 150 O. s. p. preto nie je možné vykladať tak, že je naň možné prihliadnúť kedykoľvek bez zreteľa na základné zásady rozhodovania o trovách konania.

V prejednávanej veci odvolací súd plne akceptoval odvolací návrh odporcu, ktorým žiadal rozhodnúť o náhrade trov konania tak, že žiadnemu z účastníkov súd náhradu trov konania neprizná.

Z obsahu spisu je zrejmé, že navrhovateľka uplatnila proti odporcovi nárok na zaplatenie 65.757,17 eur s príslušenstvom. Návrh vzala čiastočne späť o sumu 23.579,34 eur v dôsledku plnenia zo strany odporcu.

V priebehu konania odporca uplatnil proti navrhovateľke vzájomným návrhom sumu 76.724,91 eur s príslušenstvom. Vo veci bolo právoplatne čiastočne zastavené konanie o zaplatenie sumy 23.579,34 eur a právoplatne zamietnutý návrh navrhovateľky na zaplatenie 42.177,83 eur ako aj vzájomný návrh odporcu na zaplatenie 76.724,91 eur.

V prejednávanej veci súd konal v spoločnom konaní o viacerých právnych veciach. Pre účely rozhodnutia o náhrade trov konania sa považuje každá z týchto vecí za samostatnú, pretože majú spoločné iba to, že sa o nich rozhoduje v jednom konaní.

Podľa vyššie opísaného výsledku konania o návrhu navrhovateľky, prináležala by navrhovateľke náhrada trov konania v časti, v ktorej bolo konanie zastavené v dôsledku späťvzatia návrhu pre správanie sa odporcu (§ 146 ods. 2 druhá veta O. s. p.) a vo zvyšku uplatneného nároku bola neúspešná a odporca mal zároveň plný 100 % úspech, by tento malo nárok proti odporkyni na náhradu trov podľa § 142 ods. 1 O. s. p.

Súčasne v konaní o nároku odporcu mala plný 100 % úspech navrhovateľka a patrila by jej náhrada trov konania proti odporcovi podľa § 142 ods. 1 O. s. p.

V zmysle ust. § 150 ods. 1 O. s. p., vzhľadom na výšku náhrady trov konania a celkové pomery odporcu, ktorý je v evidencii uchádzačov o zamestnanie, spolu s manželkou, ktorá je starobnou dôchodkyňou, sa starajú o ťažko zdravotne postihnutého syna [REDAKOVANÉ], za situácie, keď na druhej strane navrhovateľke bola poskytnutá časť zmluvne dohodnutej odmeny vo výške 23.579,34 eur, sú tu podľa názoru odvolacieho súdu dôvody hodné osobitného zreteľa, pre ktoré je možné uplatniť moderačné právo súdu a navrhovateľke, ktorej by po zaúčtovaní náhrady trov konania patrila časť

náhrady trov (rozdielu o výšku nároku) odvolací súd túto náhradu nepriznal a vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá právo na ich náhradu.“.

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Úlohou ústavného súdu bolo posúdiť, či napadnutým uznesením, ktorým krajský súd zmenil uznesenie Okresného súdu Partizánske sp. zn. 3 C 23/2012 zo 4. decembra 2015 tak, že žiadny z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania, boli porušené označené práva sťažovateľky.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Ústavný súd si pri výklade práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na spravodlivé súdne konanie, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

O zjavnú neodôvodnenosť alebo arbitrárnosť súdneho rozhodnutia ide spravidla vtedy, ak ústavný súd zistí interpretáciu a aplikáciu právnej normy zo strany súdu, ktorá zásadne popiera účel a význam aplikovanej právnej normy, alebo ak dôvody, na ktorých je založené súdne rozhodnutie, absentujú, sú zjavne protirečivé alebo popierajú pravidlá formálnej a právnej logiky, prípadne ak sú tieto dôvody zjavne jednostranné a v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti (III. ÚS 305/08, IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

Z pohľadu ústavného súdu treba považovať za rozhodujúce, že krajský súd svoj právny názor primerane odôvodnil, nepostupoval arbitrárne, rešpektoval zmysel a účel ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (ktorý bol platný a účinný v čase rozhodovania všeobecných súdov) a jeho argumentácia nie je vnútorne rozporná.

Ústavný súd považoval za relevantné, že v pôvodnom konaní bola jediným predmetom napadnutého uznesenia výlučne otázka trov konania – t. j. išlo o otázku akcesorickú, ktorá priamo nesúvisela s konaním vo veci samej.

V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoju judikatúru týkajúcu sa rozhodnutí všeobecných súdov o trovách konania, podľa ktorej vo všeobecnosti platí, že pochybenia pri rozhodovaní o trovách konania spravidla nedosahujú samy osebe takú intenzitu, na základe ktorej možno vysloviť porušenie základných práv a slobôd, akokoľvek sa môže účastníka konania citeľne dotknúť. Ústavný súd pri posudzovaní problematiky trov konania, t. j. problematiky vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi vedľajšej, postupuje nanajvýš zdržanlivo, a k zrušeniu napádaného výroku o trovách konania sa uchýli iba výnimočne, napr. keď zistí, že došlo k porušeniu práva na súdnu ochranu extrémnym

spôsobom alebo že bolo zasiahnuté aj iné základné právo (II. ÚS 78/03, II. ÚS 31/04, IV. ÚS 45/06, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 311/2012, IV. ÚS 210/2013, IV. ÚS 192/2014). Pre intervenciu ústavného súdu je takto v takýchto prípadoch nevyhnutná zvýšená intenzita namietaného porušenia označených práv.

Opodstatnenosť sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy v takejto veci prichádza do úvahy iba v prípadoch extrémneho vybočenia zo štandardov, ktoré sú pre postupy zisťovania skutkového základu sporu a pre jeho právne posúdenie esenciálne.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd vyhodnotil argumentáciu sťažovateľky odôvodňujúcu porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru ako nedostatočnú na to, aby na jej základe bolo možné v prípade prijatia sťažnosti na ďalšie konanie zistiť a preskúmať spojitosť medzi napadnutým uznesením a namietaným porušením označených práv. Napadnuté uznesenie nemôže byť v takej príčinnej súvislosti s namietaným porušením základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru aj preto, že toto porušenie sa nedá vyvodiť iba z určitého výkladu a aplikácie platných procesných noriem upravujúcich postup občianskoprávných súdov v opravnom konaní (podobne aj I. ÚS 66/98, II. ÚS 811/00).

S prihliadnutím na to, že obsahom základného práva na súdnu ochranu (ako aj práva na spravodlivé súdne konanie) nie je právo na rozhodnutie v súlade s právnym názorom účastníka súdneho konania, resp. právo na úspech v konaní (obdobne napr. II. ÚS 218/02, III. ÚS 198/07, II. ÚS 229/07, I. ÚS 265/07, III. ÚS 139/08), ústavný súd sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

Keďže sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľky v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. októbra 2016